

Nr 319.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående undantag från gällande föreskrifter om statsunderstöd åt synnerligt skattetyngda landskommuner; given Stockholms slott den 19 april 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att, utan hinder därav, att kommun ej uppfyllt den i 4 mom. av kungörelsen den 25 juni 1917 angående villkor och grunder för tilldelande av statsunderstöd åt synnerligt skattetyngda landskommuner förekommande bestämmelse i fråga om tid för uppbörds verkställande, Kungl. Maj:t må äga efter prövning i förekommande fall bevilja statsunderstöd enligt förenämnda kungörelse; samt

att Kungl. Maj:t må för dylika fall, i huvudsaklig överensstämmelse med den i statsrådsprotokollet förordade bestämmelse, föreskriva särskilt villkor för statsunderstöds tilldelande.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 april 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde följande:

Sedan riksdagen i skrivelse den 16 juni 1917 hos Kungl. Maj:t anmält, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts framställning i ämnet för tilldelande i enlighet med av riksdagen angivna villkor och grunder åt synnerligt skattetyngda landskommuner å extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1918 beviljat ett förslagsanslag å 600,000 kronor, fastställde Kungl. Maj:t i kungörelse den 25 juni 1917 i överensstämmelse med riksdagens beslut villkor och grunder för tilldelande av dylikt statsunderstöd.

I den till innevarande års riksdag avlätna statsverkspropositionen, sjunde huvudtiteln, punkten 47, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för tilldelande av statsunderstöd, i enlighet med de villkor och grunder, som för 1918 meddelats i kungörelsen den 25 juni 1917 åt synnerligt skatte-tyngda landskommuner, å extra stat för år 1919 bevilja ett förslagsanslag å 600,000 kronor.

I berörda kungörelse den 25 juni 1917 stadgas i 4 momentet:

»Såsom villkor för erhållande av statsunderstöd skall vidare gälla, att i laga ordning beslutats, att uppbörd av minst hälften utav den under det löpande året beslutade kommunalskatt skall verkställas tidigast efter utgången av juni månad påföljande år.

Verkställes kommunalskattens uppbörd av skilda uppbördsmyndigheter för kommunalstämma och för kyrkostämma, skall det i första stycket stadgade villkor tillämpas å vardera uppbörden.»

Detta villkor för erhållande av understöd har betingats av en i 7 momentet av kungörelsen förefintlig bestämmelse, att understödet skall vid uppbörd genom avkortning å därvid förfallande skattebelopp tillgodokomma de skattskyldiga efter storleken av deras kommunalskatt. Endast i vissa nedan nämnda undantagsfall må beviljat statsunderstöd tillfalla kommunen såsom dess inkomst. Kungl. Maj:ts beslut i anledning av inkomna ansökningar har beräknats kunna givas i tillräckligt god tid, för att vederbörande kommun före den 15 juni skall kunna hava underrättats därom. Kommunen skall därefter upprätta avkortningslängd. Bestämmelser i detta avseende återfinnas i en särskild av Kungl. Maj:t utfärdad kungörelse den 7 september 1917. Skall statsunderstödet utan omgång kunna komma de skattskyldiga till godo, måste så stor del av uppbörden vid understödets beviljande återstå, att den åtminstone motsvarar avkortningens belopp. Detta är i regel händelsen, om uppbörden av halva kommunalskatten skall verkställas först efter understödets beviljande. Skulle det i något fall inträffa, att avkortningens belopp överstiger vad den skattskyldige vid uppbörd efter den 30 juni har att erlægga, tillfaller det överskjutande beloppet kommunen såsom dess inkomst. Detta är sålunda ett av ovan omförmälda undantagsfall. På enahanda sätt förfares för övrigt med understöd, som icke överstiger tjugufem öre för etthundra kronor inkomst.

Ansökningar om understöd, vilka böra ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen före den 1 december det löpande året, hava för år 1918 nu inkommit från 472 kommuner. Av dessa kommuner hava, såvitt en summarisk undersökning giver vid handen, 61 i närvarande stund ej fullgjort berörda villkor i avseende å uppbördens verk-

ställande. I fråga om det övervägande flertalet av dessa kommuner hava Kungl. Maj:ts befallningshavande utan hinder av detta förhållande tillstyrkt ansökningarna. Vid ansökningarnas ingivande till Kungl. Maj:ts befallningshavande hade ytterligare omkring ett trettiotal kommuner ej uppfyllt sagda villkor, men dessa hava sedermera, i allmänhet på grund av påminnelser från befallningshavandena, fattat sådana beslut, att villkoren numera torde få anses uppfyllda.

Anledningen till att villkoren beträffande uppbörds verkställande av ett så avsevärt antal kommuner ej fullgjorts, synes i allmänhet vara bristande uppmärksamhet i avseende å bestämmelsen därom. I de flesta fall har det, när ansökningarna inkommit till Kungl. Maj:t, varit för sent för vederbörande kommuner att vidtaga rättelse, då uppbörden i dess helhet eller en större del av densamma redan ägt rum.

Av anförda omständigheter torde framgå, att det med ifrågavarande statsunderstöd avsedda syfte, nämligen att provisoriskt åstadkomma en jämnare fördelning av de kommunala skattebördorna, ej skulle i åsyftad utsträckning tillgodoses, om alla de kommuner, vilka nu ej uppfyllt villkoren beträffande uppbördens verkställande, skulle på denna grund utslutas från erhållande av statsunderstöd. Det torde även böra beaktas, att, såsom förut nämnts, statsunderstödet enligt antagna grunder i regel skulle komma kommunens skattskyldiga medlemmar direkt till godo, och att vederbörande kommunala myndigheters försummelse ej bör lända de skattskyldiga till skada.

Starka skäl synas alltså föreligga att vid understödets tilldelande innevarande år medgiva undantag från meranämnda villkor i avseende å uppbördens verkställande. Det lärer emellertid ej tillkomma Kungl. Maj:t att utan riksdagens hörande från villkoret medgiva befrielse. Riksdagens medgivande i detta avseende torde därför böra inhämtas. Tydligt är, att kostnaden för statsverket ej därigenom skulle komma att överskrida den av riksdagen avsedda, då det uppenbarligen förutsatts, att de formella betingelserna skulle uppfyllas av eljest till understöds erhållande berättigade kommuner.

Emellertid synes, i händelse av befrielse från ovanberörda villkor, ett särskilt förfarande vara av nöden för understödets utbetalande till de skattskyldiga för de fall, att då understödet beviljats och det på varje skattebetalare belöpande avkortningsbelopp fastställts, så stor del av skatten redan erlagts, att återstoden ej uppgår till vad som tillkommer den skattskyldige i statsunderstöd. Vad i kungörelsen den 25 juni 1917 stadgats för det där förutsatta fall, att minst halva uppbörden återstår, nämligen att det belopp, varmed avkortningsbelopp, överstiger den oguldna upp-

bördssumman, skall tillfalla kommunen, synes ej i förevarande fall böra komma till motsvarande tillämpning. Anledningen till nämnda bestämelse är nämligen tydligen det överskjutande beloppets obetydlighet och besväret med dess utbetalande, som med hänsyn till beloppets ringa storlek kunde synas onödigt betungande. Om däremot mer än halva, måhända hela, uppbörden förrättats, innan understödet beviljats, ställer sig saken annorlunda. Att i ett dylikt fall låta hela understödet tillfalla kommunen såsom dess inkomst, skulle strida mot de principer, som ligga till grund för statsunderstödet utgående, nämligen att understödet skall komma årets skattskyldiga direkt till godo. Det vore nämligen det följande årets budget, som komme att lättas genom att kommunen som sådan under löpande året finge ett direkt opåräknat kontant tillskott, varjämte det följande årets skattskyldiga, därest samma bestämmelser om statsunderstöd då gälla, och villkoren om uppbörds hållande då uppfyllts, skulle *dessutom* få understöd genom avkortning. Vill kommunen utan att hava uppfyllt föreskrivna villkor om uppbörds verkställande åtnjuta understöd, måste dess myndigheter finna sig i att i enlighet med avkortningslängden till dem, som helt eller delvis erlagt sin skatt, direkt utbetala understödet i den mån det överskjuter vad som ännu ej betalats av skatten. Kommunen bör vara skyldig uppsöka skattebetalarna och till dem utbetala överskjutande, eventuellt hela avkortningsbeloppen. Emellanåt kan detta givetvis erbjuda svårigheter; skulle utbetalning någon gång ej kunna verkställas, finge kommunen anses häfta i skuld till skattebetalaren för avkortningsbeloppet.

I överensstämmelse med de för innevarande år genom kungörelse den 25 juni 1917 fastställda villkoren och grunderna bör emellertid, om understödet i dess helhet ej överstiger tjugufem öre för etthundra kronor inkomst, detsamma tillfalla kommunen såsom dess inkomst, även om villkoret för uppbördens hållande eftergivits.

Beträffande statsunderstödet utbetalande innevarande år i de fall, då undantag från villkoret om uppbörds verkställande medgives, torde därför bestämmelse böra meddelas av ungefärligen det innehåll, att där Konungen medgivit undantag från det i mom. 4 av kungörelsen den 25 juni 1917 stadgade villkor, skall, om understödet uppgår till mer än tjugufem öre för etthundra kronor inkomst och avkortningsbelopp överstiger vad skattskyldig efter dess fastställande har att erlägga, det överskjutande beloppet genom vederbörande kommuns föranstaltande till honom utbetalas.

Det bör ej förbises, att en tillämpning av nu omförmälda undan-
Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 282 häft. (Nr 319.) 2

tagsförfarande, såsom redan antytts, kan erbjuda avsevärda svårigheter. För framtiden synes därför det syfte, som beträffande innevarande år skulle ernås genom medgivandet av undantag från villkoret om uppbörds verkställande, i stället böra vinnas genom ett ytterligare inskräpande av villkorets förekomst och den tvingande karaktären av det samma. Därest det i ovanberörda punkt 47 i sjunde huvudtiteln av årets statsverksproposition äskade anslag skulle av riksdagen beviljas, synas föreskrifter i detta avseende böra utfärdas i samband med särskild kungörelse, innefattande närmare bestämmelser om statsunderstödet utbetalande nästa år.

Med åberopande av vad sålunda anförts hemställde därefter föredragande departementschefen, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva

att, utan hinder därav, att kommun ej uppfyllt den i 4 mom. av kungörelsen den 25 juni 1917 angående villkor och grunder för tilldelande av statsunderstöd åt synnerligt skattetyngda landskommuner förekommande bestämmelse i fråga om tid för uppbörds verkställande, Kungl. Maj:t må äga efter prövning i förekommande fall bevilja statsunderstöd enligt förenämnda kungörelse; samt

att Kungl. Maj:t må för dylika fall, i huvudsaklig överensstämmelse med den i statsrådsprotokollet förordade bestämmelse, föreskriva särskilt villkor för statsunderstöds tilldelande.

Vad föredragande departementschefen härovan hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Stig Östergren.